

A budapesti középtanodáktól megkésett dolgozatok.

a) A budapesti V. ker. kir. kath. főgymnasiumtól:

Az öreg Abdullah kutyái.

Irta: Szini Gyula, VII. o. t.

Az öreg Abdullah mester szegény ember volt és künn lakott Bagdad külvárosában, holmi ütött-kopott fabódében. Nem volt sem selyemköntöse, sem sereg szolgálja, de szíve olyan, mint egy falat kenyér. Soha senkit nem bántott és még a légynek sem ártott.

Történt egyszer, hogy az öreg Abdullah elindult szokott útjára, melyre rendesen egy egész sereg kutya kísérte el. A milyen jó ember volt Abdullah, azonnal ki is vette nagy zsebéből kenyerét és szétoasztotta az éhes népség között. És ez így vala mindennap.

Egyszer egy nagyon gazdag úr sok kincsesel, sok tevével és nagy csapat szolganéppel elindult arrafelé, merre az öreg Abdullah lakott. A szűk sikátorokon alig fért keresztül a menet és ordító szerezsen szolgálk loholtak elől, hogy utat nyissanak a hatalmas úr díszes hintájának.

Hát ime egyszer csak kivel találkoznak egy fordulónál? Nem volt más, mint az öreg Abdullah mester, ki csendesen lépdegélt hű kutyái között. Ésre se vette a díszes menetet.

A nagy úr mikoron meglátta az öregot és a csapat ebet, hát rákiáltott haragra gerjedten:

— Pusztulj innen, te vén papucsfoltozó! Nem látod a vak szemekkel, hogy ki van előtted? Te nyomorult kutya!

Az öreg Abdullah nem szólt semmit, megfordult és ment vissza kutyáival, hogy utat nyisson a fényes menetnek.

A hatalmas úr büszkén folytatta útját keresztül a városban, ki a mezőkre, és mikor eltűntek a szemük elől a város érzekupolái és rezes tornyai, csak a messze sivár pusztaság terült el körülük, akkor a gonosz szolgálcsapat reátámadt urára, megölték fiával együtt és kincseinek megosztottak. A nap vörösvörös haraggal áldozott le.

Az öreg Abdullah pedig, mikor meghallotta a nagy úr szomorú esetét, szinte megkönnyebbülten sóhajtott fel és megsimogatta bozontos szőrű öreg kutyáit. Miközben így elmélt:

— Ime, ezt nevezik az emberek hálának, hogy a kenyéradó gazdájukat megölik. Bezzeg az én kutyáim... bizony megvédenének, nem hogy megölnének.

Mondom néktek, ne az emberek között keressétek a hálát.

Csalogány.

— Állatmese. —

Irta: *Hönig Hugó*, VII. o. t.

Elhangzott hát az alkotó „Legyen”,
Nagy volt a munka s most az Úr
pihen.

Szemét elégűlten körülveti —
Es im' a hódolóknak ezrei:
Örömsugárzó lelkesült sereg
Riadva jó: „Hozsanna, üdv neked!”
S a bércz, a völgy, az erdő és hegyek
Riadva zúgják: „Isten, üdv neked!”

Mi szép a lét ez első hajnala!
Sugárzó trónján ül az ég Ura,
Körötte ott mindannyi angyala,
Fején csillagból fonva korona,
Jóságosan a hódolókra néz
S jóságot még több jósággal tetéz.

Biztatva szól az Úr: „Előre hát!
Meghallgatom bárki kívánatát.”

Örömiradva zúg fel mindahány
S az Úr elé megyen egymásután.
Elől az ember lépdél, nőt kíván:
Nem élet így az élet: egymagán.
Utána jó az állat sorra mind
S az Úr mindenkinek jósággal int.
A sasnak át erősebb karmokat,
A szarvasnak még karesubb derekat,
A nyulnak gyorsabb lábak kellenek,
A ló kér délcezegebb, szebb termetet,
Es minden állat mást meg mást kíván,
Tovább vonul aztán egymásután.
S az Úr kegyes, jóságosan figyel,
El is nyeri mind, a mért esdekel.

De im', ott elvonultan, egymagán
Áll búslakodva a kis csalogány.

Az Úr meglátja, hívja kegyesen
S a csalogány a trón elé megyen.

És mond az Úr: „Szólj bátran, kis
madár,
Szived mitsem kíván, mire se vár?”

„Kegyedre én hogy' volnék érde-
mes?!

Tudod Te jól, Uram, hogy mit teszesz.
Megadtál mindent, nincs több óhajom
S csak hála az, mi zenghet ajkamon:
Hiszen oly jó vagy s oly kegyes!”

S az Alkotó szívének tetszik ez,
Sugárból szőtt trónjáról im' lelép
S a csalogányhoz szólni kezd ekkép:
„Szerényen mitse kérsz bár, kis madár,
E szerénységed jutalomra vár:
Ajkadra büvös-bájos dalt adok,
Hogy enyhíts bűt, hogy gyógyíts bá-
natot.

Erdő mélyének édes dalnoka,
Te léssz a szenvedőnek vigasza.”

S az angyalok csapatja sorra mind
A kis madárra csókot csókra hint,
S e csók azt dalnokká avatja fel.

— A szerénység ily jutalomra lel.

S azóta csendes, méla alkonyon,
Ha szívre száll a titkos fájdalom
S az ember bánatosan elmereng:
A csalogány büvös danája zeng;
S erdő mélyének édes dalnoka
A búsnak, szenvedőnek vigasza.

b) A budapesti VII. k. állami főgymnasium részéről beküldetett:

Állatvédelem a középiskolában.

Irta: *Köpesdy Elemér*, VIII. o. t.

„Más szemében a szálkát is, a magáéban még a gerendát
sem látja. „Ez fordul elő százszor és ezerszer éltünk napjaiban.
Ezt teszi a paraszt, a hotentotta és még bármely uralkodó.
Ez fordul elő a tanuló életében is számtalanszor. Irunk sok-
sok leírást, elbeszélést, verset és prozát, a melyekben óvjuk a
művelt és műveletlen népet az állatkinzástól.

És ha egy kicsit betekintünk a középiskolába, azt látjuk, hogy az állatvédelem, mely ma már akkora tért hódított magának, a tanulók közt még nagyon alacsony fokon áll. Ennek egyik fő oka, hogy a tanuló jóformán még gyermek, és így minden rosszra, különösen az állatkínzásra igen könnyen hajlik. Ehhez járul még a „vivisectio“, melyet az iskolában oly gyakran látnak a tanulók. A tanároknak azonban van mentőségük, mivel a czélszentesíti az eszközöket; czéljük pedig nagy: a tudományok ismertetése és terjesztése. Kivánatos volna azonban, ha a tanárok lemondanának a vivisectióról és e helyett a tanulókat, épp a természettudományok tanításánál, az állatok iránti szeretetre és az állatvédelemre buzdítanák.

Hisz állatot kínozni barbarizmus, sőt még ennél is több, mert a barbárok csak emberi alkotásokat pusztítottak, az állat pedig Isten teremtménye.

És minő nézet az, hogy mi nevezzük magunkat civilizált népeknek, holott az állatvédelem a civilizáció első kelleke; nézzük meg az utolsó arabs nomád családot, vagy egy eszkimót, még az is együtt lakik jószágával, mert nagyobb sátrat építeni nem tud és lovát vagy más állatját kínozni nem akarja.

Civilizálódjunk tehát és ne túrjuk, hogy az iskolában, hol a tanulók a művelődést tanulják, rászokjanak az állatkínzásra. Hanem mutassuk meg, hogy az állatvilág mennyi hasznot nyújt az emberiségnek és ezáltal terjeszszük az állatvédelmi eszméket. Ha pedig az emberiség érdekében az állatot megöljük, tegyük azt hirtelen és ne kínozzuk. Azonban mindig tartsuk szem előtt, hogy először az emberiség, azután a tudomány.

És ha bármit teszünk az állattal, képzeljük magunkat az ő helyébe, gondoljuk meg, hogy esnék nekünk az, ha velünk követnék el, mert hisz az állat is él, ő is érez.

b) Könyörülj az állatokon.

Irta: Szalay Elemér, VII. o. t.

Jelige: „Hej Rákóczi, Beresényi.“

Bandinak hívtuk. Nagy, fehér eb volt, lompos farkkal, hosszú, hegyes fogakkal, a melyek mindig olyan fehérek voltak, mint az elefántesont. Arra is emlékszem, hogy ha ugatott, hát az egész udvar visszhangzott tőle s a merre csak utánunk jött, mindenütt azt mondták rá, hogy hatalmas állat, a mi nekünk nem kevésbé tetszett, mert ez a hatalmas állat velünk szemben olyan volt, mint egy bárány. Együtt nőtt fel velünk. Mikor én kezdtem tudni magamról, már ott ezammogott a bölcsőm körül, mintha márt várt volna valakire, a ki majd az ő bozontos fejébe kapaszkodva teszi meg az első lépést. És az

meg is történt. Nem a butorokba fogództam, mint más gyermek, mikor járnai tanul. A Bandinak puha bundájába egyszer sem ütöttem meg a fejemet, s a legelső szavak egyike, a melyeket ki tudtam mondani, volt a Bandi neve. Mikor aztán már akkora lettem, hogy megértettem azt, a mit beszéltek, hát elmondták nekem a Bandi históriáját, hogy a Janesi kocsi-sunk találta az istenadtát az útszélen, aztán megsajnálta, haza hozta, a hol a szüleim felnevelték. Mikor én megláttam a napvilágot, akkor már a Bandi is nálunk volt. Azután sorba valamennyien az ő nagy, okos fejét fogtuk át, mikor járnai tanulunk, s Bandi jobban vigyázott ránk, mint a föld összes dajkája. Szólhattak neki tizen is, ha egyikünk az ő nyakába fogódzva próbálgatta a járást, dehogy jött volna el onnan.

* * *

Egyszer hazamentem falura a karácsonyi szünetidőkre. Szép decemberi idő volt. A földet már ellepte a hó, mely naponként nagy mennyiségben hullott alá. A verebek nagy csoportokban csicseregtek a hólepte fákon, a vadludak hosszú csapatokban húzódtak el a házunk fölött alig 5—10 lépésnyire, s a szőlőhegyeken a frissen leesett hóban egész vonalakat képeztek a nyulnyomok. Nincs ilyenkor könnyebb mulatság a vadászatnál. A dermesztő hideg, meg az élelemnek a megszerzése kényszeríti a vadállatokat arra, hogy közvetlen közelébe jöjjenek azoknak, a kik legnagyobb ellenségük: az embereknek. És azok ilyenkor fel szokták használni a kínálkozó alkalmat. Egy napon leakasztottam a szegről a puskámat s elindultam kifelé a mezőkre. A hó nagy pelyhekben szállinkózott a földre, a levegő üde volt és hideg. Én gyorsan haladtam előre s a szabad természet látásától felvidulva és megfrissülve, a nádas felé tartottam, a honnan hozzám hallatszott a vadludak gágogása. A ki vadászott már télen, az tudja, hogy milyen benyomást tesz az emberre a fehér hóréteg a maga ezerféle hieroglyphjeivel, a melyekből a tapasztalt vadász egész történeteket képes kiolvasni. Télen, a szárnyas állatokat kivéve, a vadak minden útja oda rajzolódik le a fehér hólepelre s a nyomokon haladva sok olyan dolog lesz világossá előttünk, a melyet az év más szakaiban sehogy sem voltunk képesek megérteni. Az a nyitott könyv sok mindent elárul a vadak életéből.

A vizslám ott szaladgált előttem a nyomokat szaglászva, míg én egyenesen a nádas felé tartottam, a melyben ilyenkor meghúzódik a róka, a nyul, sőt a szigoru télben a farkas is. Sajátságos képet nyújt ilyenkor ez az ősmocsár. A nádas befelé mindinkább sűrűsödik, a széleken pedig hepehupás hó tölti ki a közt, a melyben lépten-nyomon találkozhatunk róka- és nyulnyomokkal. Mikor a nádas széléhez értem, egy-két kánya röppent fel előttem nagy káromással, aztán nem messze

újra leszálltak. A hó eközben mind sűrűbben kezdett esni, majd szél is kerekedett fel, a mely szemembe csapkodta a szurós havat, úgy hogy csak nagy nehezen haladhattam előre az amugy is vastag hórétegben. Egyszerre csak elkezd eszokolni a vizslám, aztán nekiiramodik, tördeli a nádat s a következő perczben kibukkan a nádból a felvert róka, a melyet egymásután két lövés fogad. Az visszafordul, de az ott hagyott szőr bizonyította, hogy lövésem talált. Vizslám nemsokára utólérte, mert hallatszott, a mint viaskodtak s olykor a kutya fájdalmasan vonított, mikor a rókának sikerült beleharapnia. Elkezdtem futni arra, a merre a hangokat hallottam, de egyszerre megroppant a jég a lábam alatt s én hónaljig a jéghideg vízbe estem. Ijedtemben mozdulni sem mertem, tudva, hogy itt-ott öles viz van és ha egyszer a jég alá merülök, hát onnan soha fel nem jövök többé. A jéghideg viz lassan átszivárgott a ruhámon, majd olyasfélét éreztem, mintha ezer és ezer tűvel szurkálták volna a bőrömet, a mely érzés lassan tompa fájdalomba ment át. Összeszedtem minden erőmet, hogy valahogy kimászhaszak, de a jég újra roppant egyet és most már egész nyakig merültem alá. Beláttam, hogy ha még egyet mozdulok, hát végkép lemerülök; tehát széjjel tettem a karjaimat s vizslámat szólítottam, de az nem jött elő. Aztán éreztem még, hogy a karjaim lassan elzsibbadnak, majd valami melegség ömlött át testemen. Még egy ideig láttam, a mint sűrűn hullott a hó, de többre már nem emlékszem.

* * *

Eközben lassan beesteledett s az amugy is rövid deczemberi nap csakhamar letűnt a láthatárról s mind sötétebb kezdett lenni. Megigértém otthon, hogy nem maradok el sokáig s szülőim már aggódni kezdtek, mikor egyszerre csak beállított a konyhába a vizsla, melyet a meglőtt róka össze-vissza harapdált. Ott aztán elkezdte a sebét nyaldosni, majd leült egy sarokba s keservesen nyöszörgött. Apám megijedt, azonnal lóra ült, előhívta a béreseket, lámpákat adott nekik, aztán keresésemre indultak. A hó azonban oly sűrűen esett most is, hogy alig lehetett ellátni öt lépésig. Az emberek elszéledtek erre arra, többen a nevemet kiáltották, de arra bizony nem jött felelet.

Az alatt pedig, a míg az egész ház az én keresésemre indult, a mi Bandink is elment a testvéreim után s mintha tudta volna, hogy engem még ma meg kell keríteni, addig szaladgált, a míg ráakadt a nyomomra, a melyet nem is vesztett el maga elől többé. Mialatt az emberek hasztalanul kerestek, addig a Bandi engem már ki is emelt a vízből, de hogy ezt miképen tette, azt bizony el nem mondhatom, minthogy azt magam sem láttam.

Senki már gondolni sem mert arra, hogy ebben a zivataros időben előkerüljek valahonnan, a mikor egyszerre hangos csaholás hallatszott s nemsokára apám előtt terem Bandi. Ott aztán valami különös hangon csahintott egyet, majd előre szaladt, többször visszanézett apámra s oly gyorsan vágatott, hogy lovon is alig lehetett őt követni. Mire az emberek a nádashoz értek, már ott találtak kifektetve a friss hóra, a melyen meglátszott, hogy honnan vonszolt oda Bandi. A fiatal, erős test sokat kibír, s az egész dolognak — a mely pedig olyan könnyen válhatott volna katastróphává — nem lett más következménye, mint egy erősebb mérvű meghülés. Mikor a hosszas dörzsölés után nagy nehezen feleszméltem, magam előtt láttam Bandit, a mint nagy okos szemeit rám függesztette. Aztán oda ült mellém a hóra és elkezdé nyalni a kezeimet. Ennekem pedig az jutott eszembe, hogy ez az állat tiszszeresen megszolgálta azt, a mit vele tettek. Mikor azt a félig élő, félig döglött kis kutyakölyket felvették az út széléről, egy emberéletet is vettek fel vele.

Irodalom.

Beküldetett hozzánk. **A ló szerkezete, belső szervei.** Robicsek Zsigmond kiadása. Budapest, II. átdolgozott kiadás, ára 2 frt. A ló természetrajza kitűnő módon van ezen mű által ismertetve, amennyiben a szöveg között nyomtatott több ábrán kívül a könyv végéhez színezett instruktív öt kép van csatolva. Ezek egymást fűdik, egymást takarják; egy és ugyanazon lónak külső és belső részeit szemléleti úton mutatják be. Az első képen a ló testét összes részeivel látjuk, ha ezen képet felemeljük, átforgatjuk, a lónak csontvázát szemléljük a baloldalon, a jobboldalon a vérkeringést, a pirosra festett artériákat és a kék vénákat tanulmányozhatjuk. Ha ezen harmadik képet megint átforgatjuk, az izmok képét a jobb, és a belső szervek képét a baloldalán kapjuk. Az utóbbi kép kitűnő instruktív módon adja a test üregeit a benne fekvő szervekkel; az egyes szervek felemelhetők és a mögöttes fekvőket pillantjuk meg, így ha a tüdőt ezer meg ezer ágazataival látjuk. Épp így a rekeszizmot, a lép, a sigereket, a vesét fel lehet emelni, látni lehet mi fekszik előtte, mögöttes stb. Ilyen tanulságos és szemléltető képet még eddig nem láttunk, és e szerint a legmelegebben ajánlhatjuk mind azoknak, kik lovakkal foglalkoznak; a lovasoknak, a tiszteknek, a leendő és a kész állatorvosoknak, a gazdáknak és lókedvelőknek.

